

Nr 102.

Av herrar Bergman och Leander, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag rörande vissa anslag ur fonden för statsskuldens amortering.

Enligt den vid årets statsverksproposition fogade finansplanen skulle förutom de anslag, som enligt hittills tillämpad ordning skola utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel, därjämte ur samma fond tagas följande belopp, föreslagna under femte huvudtiteln:

725,000 kronor till tvångsarbetsanstalterna m. m. samt 1,300,000 kronor till byggnad för sinnesslöanstalten i Lund ävensom följande belopp, föreslaget under sjunde huvudtiteln:

1,401,732 kronor till ersättning åt vissa städer och köpingar för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel. För beloppet till byggnaden för sinnesslöanstalten i Lund kan visserligen åberopas ett på statsutskottets förslag antaget uttalande av 1930 års riksdag, men ändamålet kan i och för sig icke anses vara att hänföra till de syften, för vilka enligt gällande regler för rusdrycksmedelsfonden denna skulle få användas. Då emellertid 1930 års riksdag gjort ett uttalande, på vilket finansministern kan stödja sig, faller ansvaret för denna avvikelse mera på riksdagen än på finansministern. De bägge andra posterna sakna däremot sådant stöd, och även om de i viss mån äga sammanhang med "nykterhetens främjande", så är det dock uppenbart, att en så vidsträckt tolkning av detta uttryck öppnar synnerligen vida utsikter för användning av fondens medel och i varje fall strider mot i 1926 års regler avsedd och hittills tillämpad praxis. Men allra mest stridande mot syftet med de av riksdagen godkända grundsatserna i avseende på budgetens frigörande från beroendet av alkoholkonsumtionen i landet är den del av finansplanen, som förutsätter, att 13,46 milj. kronor tagas i anspråk ur fonden för statsskuldens amortering för andra ändamål. Oavsett betänkligheten i denna fonds användning för ovidkommande syften och oavsett det nära till hands liggande missförstånd av åtgärden, som kan uppkomma och eventuellt försvaga tilliten till vår betalningskraft, är detta förfarande ju i realiteten, om också ej till formen, en författningsstridig användning av alkoholinkomsterna, då ju amorteringsfondens tillflöden just bestå av dylika inkomster.

Det ligger ju slutligen något mindre tilltalande i sådana åtgärder som de här påtalade även med hänsyn därtill att nu instundande budgetår är det sista i den femårsperiod, för vilken de år 1926 antagna reglerna bestämdes. Det hade enligt vår mening icke varit omöjligt att på sätt här nedan skall angivas eller

på annat analogt sätt undvika denna avvikelse från grundsatser och regler, som man förut med full vetskap om deras innebörd antagit att gälla för viss tid och kraftigt försvarat. Det riktiga hade varit att nu tillämpa gällande regler och under det budgetår som ingår taga i övervägande på vad sätt, med bibehållande av den väsentliga grundtanken i såväl 1913 som 1926 års regler, en för framtiden hållbar och tillfredsställande ordning må kunna bestämmas. Både 1913 och 1926 års bestämmelser må hava lämnat rum för kritik, men deras grundtanke är riktig. Denna grundtanke är, som bekant, att användningen av inkomsterna från alkoholkonsumtionen bör vara sådan, att den icke lägger hinder i vägen för kraftiga åtgärder till denna konsumtions inskränkning och slutliga avlägsnande. En verklig utredning, som klargör vilka ekonomiska samhällsbehov, som grunda sig på följderna av alkoholkonsumtionen och som med dennas begränsning eller upphörande skulle minskas eller försvinna, är vad situationen oavvisligen kräver.

Till de föreslagna åtgärdernas försvar har åberopats ett ekonomiskt nödläge, som skulle nödvändiggjort avvikelserna från den år 1926 antagna femårsplanen. Någon tvingande nödvändighet föreligger dock icke. Enligt finansplanen skulle statsverkets kassafond få en behållning av c:a 50 milj. kronor, en summa, som, även med vissa osäkerhetsmoment tagna i beräkning, borde kunna tåla en ytterligare utgift av några miljoner. Därjämte föreligger den nära till hands ligande möjligheten av ytterligare höjning av tobaksskatterna — varom vi i en annan motion hemställa. Dessa skatter äro, liksom alkoholskatterna, av den beskaffenhet, att ingen behöver underkasta sig dem, då de icke drabba någon nödvändighetsvara utan en lyxvara, men i olikhet mot alkoholskatterna ingå de i den allmänna budgeten.

Med åberopande av vad sålunda anförts och under hänvisning till två följdmotioner, i vilka vi anvisa möjligheter att på annat sätt anskaffa medel, hemställa vi, utan att i detta sammanhang föreslå ändring i de punkter, som gälla föreslagna anslag ur rusdrycksmedelsfonden,

att riksdagen måtte avslå det i statsverkspropositionens finansplan ingående förslaget att för vissa där uppgivna budgetändamål taga i anspråk 13,46 milj. kronor ur fonden för statsskuldens amortering.

Stockholm den 22 januari 1931.

J. Bergman.

Ulrik Leander.